

^RAIDS **NYT**42

Sundhedsstyrelsen
AIDS-sekretariatet

DECEMBER 1990

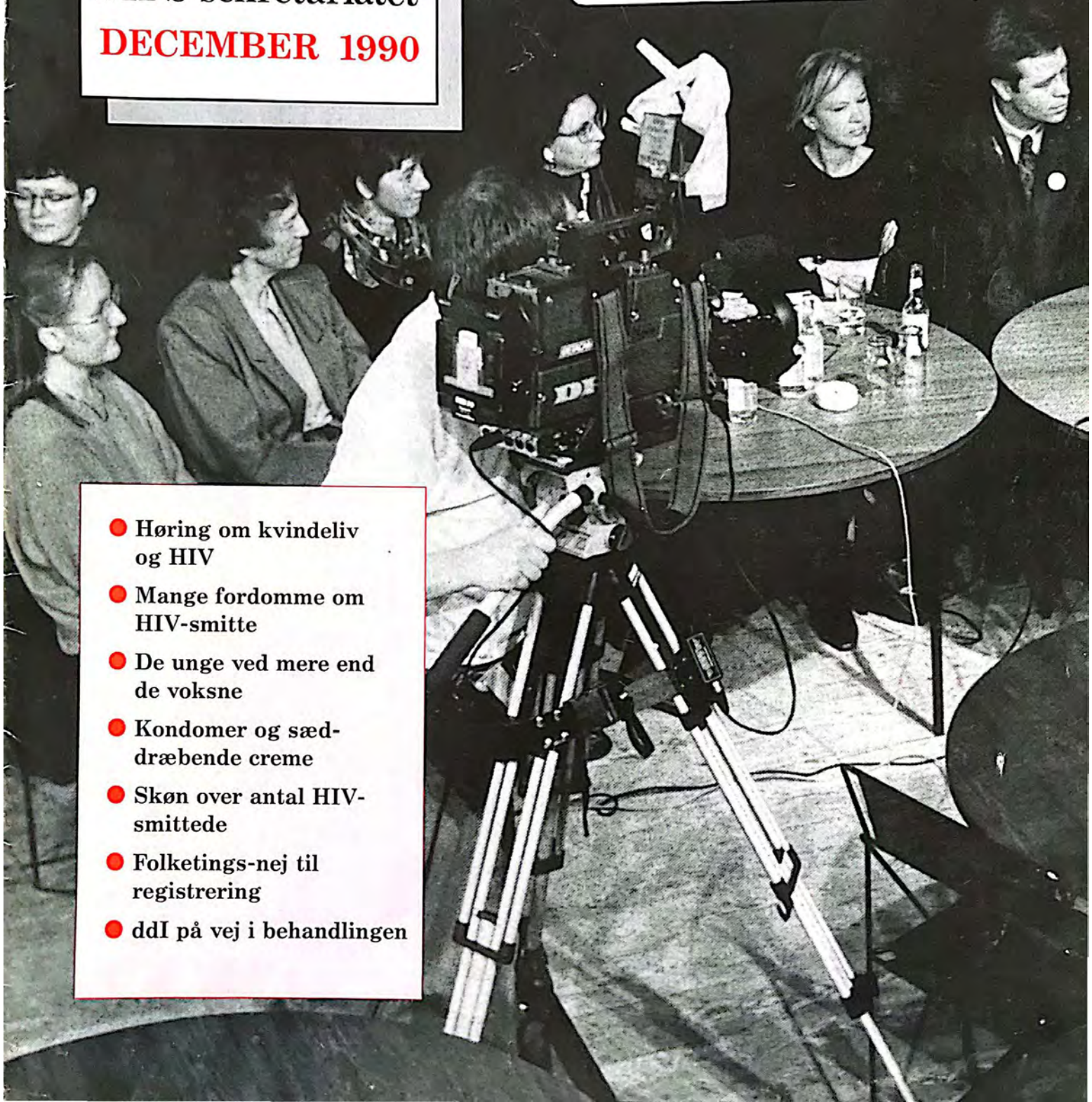
Universitetsbiblioteket 2 (DNLB)

0902-5375

200004425498

- Høring om kvindeliv og HIV
- Mange fordomme om HIV-smitte
- De unge ved mere end de voksne
- Kondomer og sæd-dræbende creme
- Skøn over antal HIV-smittede
- Folketings-nej til registrering
- ddI på vej i behandlingen

SYNSPUNKT

AIM-undersøgelse

De unge et lyspunkt ...

Det er ikke særlig opmuntrende at læse den nye AIM-undersøgelse af befolkningens holdning til og viden om HIV og AIDS.

Uvidenhed og usikkerhed om smitteveje præger alt for mange svar. Kun halvdelen af danskerne er i dag parat til at spise mad, der er tilberedt af en HIV-smittet. Og det er kun ca. en trediedel, der er parat til at lade en HIV-smittet pædagog passe deres eget barn i børnehaven uden særlige sikkerhedsforanstaltninger.

Det er overordentligt veldokumenteret, at HIV hverken overføres gennem mad eller almindelig social kontakt. Men enten er denne viden ikke trængt tilstrækkeligt langt ud, eller også stoler man ikke på sundhedsmyndighedernes forsikringer.

Man må håbe, at den igangværende informationskampagne i dags- og ugepressen kan sætte skub i nogle diskussioner, der sætter tingene bedre på plads.

AIM-undersøgelsen viser, at de HIV-smittede kan have god grund til at frygte omgivelsernes reaktion. Der er ganske vist mange eksempler på, at HIV-smittede har haft glæde af at tale åbent om deres situation. Men der er også grelle eksempler på det modsatte. Derfor er det vigtigt at fastholde princippet om, at de HIV-smittede må have mulighed for anonymitet. En folketingsdebat den 20. november om dansk AIDS-politik viste da også, at det helt overvejende flertal i folketetinget ønsker at fastholde de hidtidige principper for den danske AIDS-indsats, der bygger på principperne om at undgå diskrimination og sikre frivillighed og mulighed for anonymitet.

AIM-undersøgelsen har ét lyspunkt: De unge på 13-19 år synes at have en voksende viden om HIV og AIDS og er i dag den bedst oplyste aldersgruppe.

De unge er en vigtig målgruppe for AIDS-oplysningen. Ganske vist er smittespredningen blandt danske teenagere efter alt at dømme meget beskeden i dag. Men potentielt er det en udsat gruppe, fordi mange unge har skiftende partnere. Hertil kommer, at fornuftige og ufornuftige vaner ofte grundlægges

i ungdommen. Det gælder også på det seksuelle område.

Det er nærliggende at sætte den positive udvikling i de unges viden i forbindelse med den målrettede indsats, der gøres lokalt, bl.a. af skoler, klubber og uddannelsesinstitutioner. Derfor fortæller undersøgelsen også noget om, hvordan man opnår varige ændringer i befolkningens holdning og viden. Store kampagner kan være gode til at skabe opmærksomhed og diskussion og give inspiration for det lokale oplysningsarbejde. Men hvis de ikke følges op lokalt, er der en tendens til, at deres virkning klinger af.

Den information, som formidles gennem samtale eller diskussion i f.eks. en skoleklasse eller på en arbejdsplads, hænger tit bedre fast. Derfor må et målrettet lokalt oplysningsarbejde fortsat have høj prioritet.

Men AIM-undersøgelsen viser, at der er lang vej igen. Den målrettede AIDS-oplysning må fortsætte og om nødvendigt forstærkes.

Palle Juul-Jensen, medicinaldirektør

Du får ikke AIDS:

... ved kys og kram

... ved toiletbesøg

... ved håndtryk

... gennem maden

AIM-undersøgelse

Fortsat alt for mange fordomme om HIV-smitte

En betydelig del af befolkningen har i dag en holdning til mennesker med HIV og AIDS, der er præget af fordomme og ubegrundet angst.

Det viser en ny AIM-undersøgelse, som Sundhedsstyrelsen har foretaget forud for den informationskampagne, som startede den 21. november. Annoncerne i dags- og ugepressen skal øge befolkningens bevidsthed om, at AIDS ikke smitter ved almindelig social kontakt.

Undersøgelser peger i retning af, at en del mennesker er begyndt at glemme den AIDS-oplysning, de fik for et par år siden. Der er flere misforståelser omkring smitteveje m.v. i dag, end der f.eks. var for to år siden – lige efter den store kampagne i radio/TV.

Der er dog også et enkelt lyspunkt i undersøgelsen: De helt unge er i dag godt orienteret om HIV og AIDS. Formentlig især takket være den målrettede indsats i skoler, klubber, undervisningsinstitutioner m.v.

Smitteveje

AIM-undersøgelsen bygger på en rundspørge til 917 personer og er foretaget i oktober 1990. Sundhedsstyrelsen vil senere søge at måle virkningen af det igangværende annoncefremstød gennem en ny rundspørge.

Svarpersonerne er blevet spurgt om deres vurdering af forskellige mulige smitteveje. Tabel 1 giver en oversigt over svarene.

Der er særlig mange misforståelser omkring smitteveje blandt pensio-

De 13-19 årige er godt orienteret om HIV og AIDS, bl.a. på grund af indsatsen i skoler og klubber. Billedet er fra et arrangement om sex og AIDS i ungdomsklubben Poplen i Jyllinge på Sjælland.

nister og blandt medhjælpende og hjemmearbejdende hustruer. Derimod er der ikke de store forskelle mellem forskellige geografiske områder eller mellem personer med uddannelse af forskellig længde.

Ikke mindre end 21 pct. erklærer sig enige (eller »helt enige«) i den – forkerte – påstand »AIDS-syge smitter, HIV-positive smitter ikke«. Yderligere 19 pct. svarer »ved ikke«. Der synes således at være en betydelig usikkerhed omkring, hvad det egentlig vil sige at være HIV-smittet.

Bliver vi dummere...?

Ser man på udviklingen i befolkningens viden de senere år, synes mange at være begyndt at glemme

den viden, de fik for et par år siden, f.eks. i forbindelse med den store kampagne i radio/TV i begyndelsen af 1988.

I foråret 1987 udførte AIM en undersøgelse, som bl.a. viste, at der var 13 pct. af befolkningen, som mente, at påstanden om, at man kan få AIDS gennem kys, er »rigtig«. 85 pct. svarede »forkert«, og 2 pct. svarede »ved ikke«.

I februar 1988 var det kun 6 pct., der – fejlagtigt – troede, at man kunne få AIDS gennem kys.

I februar 1989 mente 8 pct., at kys kunne give AIDS.

Og i november 1990 er man på ny oppe på, at 13 pct. af de adspurgte mener, at der er en »stor« eller »nogen« risiko for AIDS-smitte ved at kysse.

(Fortsættes side 4)

Tabel 1. Befolkningens viden om smitteveje. AIM-undersøgelse. Oktober 1990

Spørgsmål: - Hvor stor risiko er der for at blive smittet med HIV af...?

	Stor risiko	Nogen risiko	Lille risiko	Slet ingen risiko	Ved ikke
Sæd	65 %	12 %	6 %	5 %	12 %
Spyt	8 %	15 %	28 %	35 %	14 %
Kys	4 %	9 %	24 %	53 %	11 %
Tårer	1 %	2 %	13 %	69 %	15 %
Insekter	4 %	12 %	19 %	44 %	21 %
Blod	85 %	8 %	2 %	1 %	5 %
Offentlige toiletter	5 %	15 %	24 %	44 %	11 %

Som det fremgår af Tabel 2 er de unge bedst orienteret om smittevejene.

For de unge er tendensen dog gået den modsatte vej. I 1987 var der 10 pct. af de 13-19 årige, som troede, man kunne få AIDS ved at kysse. Nu er det kun 4 pct.

Angsten for de smittede

Uvidenheden og usikkerheden omkring HIV medfører, at mange mennesker giver udtryk for, at de helst ikke vil have med HIV-smit-

tede at gøre i en række hverdagssituationer, hvor der ingen smitterisiko er.

AIM har således spurgt:

- Hvordan ville De reagere, hvis De fik at vide, at en kollega på deres arbejde var smittet med HIV-virus?

78 pct. svarer, at de ville forholde sig til den smittede, som de plejer.

1 pct. ville forlange den smittede fjernet fra jobbet.

13 pct. ville undgå tæt kontakt med den smittede.

9 pct. svarer »ved ikke«.

Et andet spørgsmål lyder:

- Hvordan ville De reagere, hvis De havde haft besøg og havde drukket kaffe med en, der var HIV-smittet?

77 pct. ville vaske koppen, som de plejer.

4 pct. ville smide koppen væk.

13 pct. ville desinficere koppen.

6 pct. svarer »ved ikke«.

Tabel 2. Viden om smitteveje fordelt på alder. AIM-undersøgelse. Oktober 1990

	13-19 årige	Befolkningen som helhed
	Andel som mener, der er »stor« eller »nogen« risiko ved...	
Kys	4 %	13 %
Insekter	7 %	16 %
Off. toiletter	13 %	20 %

Frygt for smitte gennem mad

Som et á propos til den såkaldte »Politiken-sag« lyder et spørgsmål:

- Hvordan ville De reagere, hvis De fik at vide, at f.eks. kokken eller en blandt køkkenpersonalet i Deres kantine var HIV-smittet?».

Kun 48 pct. ville fortsætte med at spise mad fra køkkenet som vanligt.

11 pct. ville forlange den smittede fjernet fra køkkenet.

26 pct. ville tage madpakke med eller spise mad udefra.

15 pct. svarer »ved ikke«.

Børnehavebarnet

Endelig har AIM spurgt:

- Hvordan ville De reagere, hvis De fik at vide, at en af pædagogerne i Deres barns børnehave var HIV-smittet?»

Her er der kun 36 pct., som ville fortsætte med at aflevere barnet i børnehaven, som de plejer.

13 pct. ville enten forlange pædagogen fjernet eller selv tage deres barn ud af institutionen.

Hvis en pædagog er HIV-smittet, vil kun 36 pct. af forældrene aflevere barnet, som de plejer (modelfoto).

32 pct. ville forlange særlige beskyttelsesforanstaltninger.

19 pct. svarer »ved ikke«.

Undersøgelsen bekræfter således, at de HIV-smittede mange steder mødes med fordomme og

ubegrundet frygt. På den baggrund er det ikke mærkeligt, at 47 pct. af de adspurgte selv giver udtryk for, at de ikke ved nok om AIDS. N.G.

Glade og sunde
retter
af
Søren Gericke

udgivet af
AIDS-Fondet

Gave-ideer: Kogebog og kunstkalendar

AIDS-Fondet har produceret en kunstkalendar for 1991 med bidrag fra kunstnerne Ejler Bille, Jens Birkemose, Wilhelm Freddie, Arne Haugen Sørensen, Egill Jacobsen, Per Kirkeby, Michael Kvium, Lise Malinovsky, Albert Mertz, Lars Ravn, Nina Sten-Knudsen og Svend Wiig Hansen.

Det er en stor kalender med flotte tryk i fire farver, som det ville være en synd at vise i en lille, sort-hvid kopi i dette blad. Vi nøjes derfor med at vise forsiden fra Søren Gericke's kogebog »Glade og sunde retter«, som også sælges til fordel for AIDS-Fondets arbejde. Alle involverede parter i de to udgivelser har leveret gratis produkter og arbejdstid. Kunstkalendareren koster 148 kr. og kogebogen 60 kr., incl. moms og forsendelse.

Henvisning til AIDS-Fondet på tlf. 39 27 14 40.

Kondomer:

Brug af ekstra sæddræbende creme kan øge sikkerheden

Kondomer giver ikke nogen 100 pct. garanti mod overførsel af HIV-smitte.

Det må endnu engang fastslås efter en artikel i Ugeskrift for Læger den 14. november, som påviser, at de kondomer, som forhandles i Danmark, har et utilstrækkeligt indhold af stoffet Nonoxynol-9 til at kunne uskadeliggøre HIV - det virus, som giver AIDS.

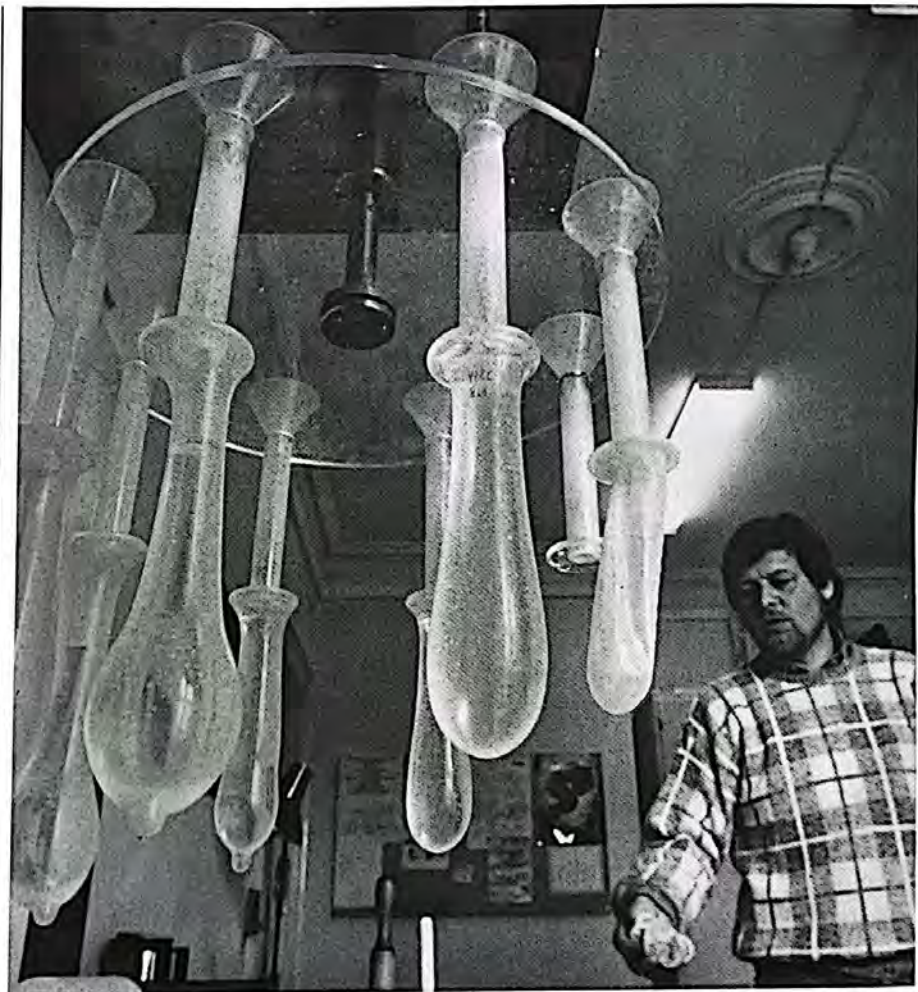
Artiklen indeholder også en række betragtninger om hvor hyppigt kondomer går i stykker m.v., som er blevet refereret i en række dagblade. Det hævdes således, at kondomer skulle bryde i 5 pct. af tilfældene ved heteroseksuelt samleje, og at risikoen for brist ved analt samleje er helt oppe på 11 pct.

Selv om disse tal næppe kan holde, er der ingen tvivl om, at det sker, at kondomer bryder. Derfor bør navnlig de HIV-smittede overveje at kombinere kondomer med ekstra sæddræbende creme med indhold af Nonoxynol-9.

For lidt Nonoxynol-9

I Danmark forhandles kun kondomer, der er godkendt af Sundhedsstyrelsen, som har opstillet en række kvalitetskrav, der bl.a. skal sikre, at kondomerne er tilstrækkeligt stærke. Et privat laboratorium, Dantest, foretager en løbende stikprøvekontrol af kondomer til det danske marked på Sundhedsstyrelsens vegne.

Forfatterne til artiklen i Ugeskrift for Læger har undersøgt syv forskellige kondommærker, som forhandles i Danmark. Overfladen

Afprøvning af kondomer. Kun 1 ud af 1000 kondomer vil bryde, hvis kondomet er af en god kvalitet.

på kondomer behandles med stoffet Nonoxynol-9 som dræber sæd og evt. HIV. Det er navnlig vigtigt, at der er Nonoxynol-9 til stede, hvis kondomet går i stykker eller glider af.

Artiklen i Ugeskriftet påviser imidlertid, at indholdet af Nonoxynol-9 er utilstrækkeligt til at forhindre HIV-smitte, hvis uheldet er ude. Ingen af de afprøvede kondomer indeholder den mængde Nonoxynol-9, de burde indeholde efter

forhandlernes egne angivelser. Indholdet af Nonoxynol-9 lå mellem 26 pct. og 67 pct. af det angivne. Dette vurderes som utilstrækkeligt til at forhindre HIV-smitte, hvis kondomet bryder.

Hvis man ikke vil forlade sig på den sikkerhed, som kondomer kan give, hvis de anvendes *alene*, bør man bruge *ekstra* creme med indhold af Nonoxynol-9. Dette kan

navnlig anbefales, hvis den ene partner er HIV-smittet.

Hvor tit brister kondomerne?

En række dagblade har hæftet sig ved artiklens diskussion af disse undersøgelsesresultater, hvor det anføres, at bristning af kondomer skulle forekomme i 5 pct. af tilfældene ved heteroseksuel kontakt og i 11 pct. ved homoseksuel kontakt.

Det skal understreges, at tallene stammer fra undersøgelser, som ikke kan sammenlignes med den normale brug af kondomer i den danske befolkning.

Tallet 5 pct. stammer fra en dansk undersøgelse offentliggjort i 1988. 25 prostituerede og 15 hospitalsansatte deltog i afprøvningen af 10 forskellige kondommærker. Blandt de 40 forsøgspersoner var de syv – fem prostituerede og to hospitalsansatte – ude for, at kondomer bristede. 5 pct. af alle kondomerne bristede. Langt de fleste kondomer i denne undersøgelse gik i stykker i forbindelse med prostitutionbesøg.

To klager på to år

Tallet 11 pct. stammer fra en hollandsk undersøgelse offentliggjort i 1987. 17 bøssepar deltog i afprøvning af fem forskellige kondommærker. Ingen af bøsserne havde tidligere brugt kondom regelmæssigt. De 17 par gennemførte i alt 200 anale samlejer, og i 21 tilfælde (11 pct.) gik kondomet i stykker.

Der var imidlertid overvejende tale om, at ét bestemt af de fem hollandske kondommærker gik itu.

Spørgsmålet om sikkerheden ved brug af kondomer er blevet studeret ved adskillige undersøgelser, som har været langt større anlagt, og hvor omstændighederne har svaret bedre til en typisk dagligdag i befolkningen. I flere undersøgelser har man således undersøgt kondomerne ved at lade flere hundrede ægtepar bruge dem i hverdagen over nogle år.

I disse undersøgelser finder man ikke ret mange eksempler på, at kondomerne brister.

Det er svært, at sætte procenttal på »usikkerheden ved kondomer«, men undersøgelserne viser, at sikkerheden ved brug af kondomer stiger, hvis de personer, som bruger kondom er veluddannede og hvis de ikke er helt unge. Øvelse gør mester – også på dette område.

Det spiller også en væsentlig rolle, om forsøgspersonerne er *motiverede* for at anvende kondomerne.

Det spiller naturligvis en rolle, om kondomet har en rimelig kvalitet. En repræsentant for den internationale samarbejdsorganisation på familieplanlægningsområdet (IPPF) har således på et tidspunkt skønnet, at 1 ud af 1000 kondomer vil bryde, hvis kondomet har en god kvalitet, mens tallet vil ligge på ca. 1 ud af 100, hvis det er af ringe kvalitet.

I Danmark sker kvalitetsafprøvningen af kondomer som nævnt på Sundhedsstyrelsens ansvar. Men Sundhedsstyrelsen modtager meget få klager over bristede kondomer. I 1989 og 1990 har der således kun været én klage hvert år, selv om der forhandles millioner af kondomer i Danmark.

De klager, man modtager over bristede kondomer, er forelagt importørerne. Sundhedsstyrelsen har desuden henvendt sig til importørerne med henblik på at sikre et højere indhold af Nonoxynol-9 i kondomerne, men det støder på tekniske problemer at få mere creme til at sidde fast.

Sundhedsstyrelsens opfattelse

Det er fortsat Sundhedsstyrelsens opfattelse, at der ikke er nogen realistiske alternativer til anvendelse af kondomer, når det gælder forebyggelse af HIV-smitte. Korrekt og konsekvent anvendelse af kondomer giver en høj grad af sikkerhed mod overførsel af HIV.

Derfor er det vigtigt fortsat at tilskynde mennesker med en risikofærd til at anvende kondom og at instruere om, hvordan kondomet anvendes rigtigt – så man bl.a. undgår brist.

Det vil imidlertid ikke helt kunne undgås, at enkelte kondomer bryder. Derfor må man også oplyse

om den yderligere beskyttelse, man kan opnå, hvis man kombinerer kondomet med ekstra sæddræbende creme med indhold af Nonoxynol-9. Man må især opfordre personer, der ved at de er HIV-smittede, til at anvende Nonoxynol-9 sammen med kondomet, hvis de har seksuel kontakt med andre.

N.G.

NOTE

Landsforeningen slår dørene op

Landsforeningen for bøsser og lesbiske slår dørene op og inviterer til foredrag om HIV/AIDS og sikker sex. Den viden og erfaring, som bøsser har fået som den hårdest ramte gruppe gennem snart 10 år, vil man gerne dele med andre. Foredragene vil handle om sikker sex, hiv-test, sygdomsforløb, behandlingsmuligheder, statistik og historie.

Foredragene finder sted tirsdag d. 15. januar og tirsdag d. 29. januar, begge dage kl. 17.30-19.30. Sted: Knabrostræde 3, porten, 1. sal, København K. Der er gratis adgang.

CEN-LOK: Planer og evaluering

CEN-LOK kampagnerne fortsætter i starten af det nye år. Der arbejdes på højtryk med planlægning i Roskilde og Århus amter, og aktiviteterne i Fyns og Storstrøms amter fortsætter december med.

I Storstrøms amt sendes en avis ud til alle husstande i denne måned, og på Fyn fandt en AIDS-konference sted d. 10.-11. december. Den store konference var en blanding af workshops med forskellige temaer og fælles foredrag. En lang række kendte personer inden for AIDS-arbejdet kom med oplæg til diskussion. Konferencen sluttede med en foreløbig evaluering af CEN-LOK kampagnerne i forbindelse med den fremtidige indsats mod AIDS.

»Kvindeliv og HIV«:

Kondom-debat på Louisiana

Er det noget pjat, når nogle mænd afviser at bruge kondom - eller er der noget om snakken, når der sammenlignes med at spise karameller med papir på?

Spørgsmålet blev taget op af den konservative folketingskandidat Suzanne Bjerrehuus under høringen om »Kvindeliv og HIV« i anledning af World AIDS Day.

Suzanne Bjerrehuus sagde, at nogle mænd, når de ikke er helt unge længere, har svært ved at bevare rejsningen fuldt ud. Det giver problemer i forhold til at anvende kondom.

- Hvis det virkelig var lige så godt med kondom som uden, ville gifte mennesker vel også bruge gummi derhjemme. Men mange siger, at det svarer til at spise karameller med papir. Er vi så helt ærlige, hvis vi siger, det ikke giver nogen gener, spurgte Suzanne Bjerrehuus, der understregede, at hun ihærdigt ville opfordre sine egne børn til at bruge kondom: - Men jeg vil ikke sige, det er rart. Jeg vil sige, det er nødvendigt.

Et af høringens »vidner«, den narkoprostituerede Susan, havde gjort andre erfaringer med kondom-

mer, bl.a. at de kunne hjælpe på rejsningen.

- Jeg har overtalt mange mænd til at bruge kondom, fortalte hun. Mange er blevet glade for dem, bl.a. fordi den lille elastikkant for neden klemmer, så rejsningen holder sig længere.

Vidnet Christine, 21 år og selv HIV-smittet, bruger altid kondom og sæddræbende creme, når hun er sammen med sin kæreste. Hun gjorde opmærksom på den kvalitetsforbedring, der er sket med kondomer.

- Jeg tror, man havde en anden slags gummi for nogle år siden, da

World AIDS Day

Kvinder i fokus

Det lykkedes i år de mange organisationer, der arbejder med AIDS, at sætte fokus på det tema, WHO havde valgt for World AIDS Day den 1. december - nemlig problemstillingerne omkring »kvinder og AIDS«.

Kvinder får berøring med AIDS på mange felter. Indirekte får kvinder berøring med AIDS som pårørende til de syge, som plejepersonale i sundhedsvæsenet, som opdragere af nye generationer osv. osv.

Men kvinderne møder også AIDS-truslen direkte. WHO skønner, at der i dag på verdensplan er 3 mill. kvinder blandt et samlet antal smittede på 8-10 mill. Ved år 2000 vil halvdelen af alle smittede i verden formentlig være kvinder, fordi kvinder er særlig udsat for heteroseksuel smitte - og heteroseksuel kontakt er den typiske smittemåde i Den 3. Verden.

I Danmark udgør kvinderne fortsat kun en mindre del af de smittede, men deres andel synes voksende.

Kvinde-temaet blev i Danmark markeret ved en række initiativer, f.eks. en TV-udsendelse i Danmarks Radio, hvor HIV-smittede kvinder fortalte om deres liv.

Aktiviteterne kulminerede den 2. december, hvor Louisiana-museet var rammen om en stor høring om »Kvindeliv og HIV« med flere hundrede tilhørere. For dette arrangement stod WHO, Sundhedsstyrelsen, AIDS-fondet og Frederiksberg AIDS-Sekretariat.

Sundhedsstyrelsen har også markeret dagen ved at udsende et nyt oplag af pjecen »Kvinde og HIV-positiv«. Pjecen fås ved henvendelse til Statens Informations-tjeneste (Tlf.: 33 92 92 06).

AIDS-fondet vil fortsætte temaet

»Kvindeliv og HIV« ved i foråret at oprette selvhjælpsgrupper for HIV-smittede kvinder.

- Kvinder med HIV har i dag problemer med at finde et sted, hvor de kan mødes, forklarede Jette Friis fra AIDS-fondet ved et pressemøde efter høringen. Fondet vil derfor samarbejde med sygeplejersker fra bl.a. Hvidovre Hospital og Rigshospitalet om at starte selvhjælpsgrupper. Sygeplejerskerne skal hjælpe grupperne i gang, men senere skal de søge at blive selvkoørende.

AIDS-fondet overvejer senere at oprette selvhjælpsgrupper for smittede par, for heteroseksuelle mænd og evt. stofmisbrugere på metadon.

I gjorde jeres første erfaringer i din generation, sagde hun til Suzanne Bjerrehuus. I dag kan man få kondomer, som man faktisk ikke kan mærke.

- I øvrigt: Hvis man er tilstrækkelig lækkerstulten, kan man godt spise karameller med papir på.

Annette Westrup, lærer, syntes at man skulle lytte seriøst til de »nødråb«, som kommer fra mænd, som har det svært med kondomer.

- Vi skal ikke forsøge at bilde de unge ind, at det ligefrem bliver bedre med kondom. Hvis vi siger det, så siger de unge, at resten af det vi fortæller dem, sikkert også er noget gas. På vores skole forklarer skolelægen, at det som regel bliver noget biks de første mange gange, man prøver med et kondom, og at de unge bør bruge mange kondomer på at træne hjemmefra og evt. finde frem til det mærke, der passer dem bedst. N.G.

- Det er ikke rart, men nødvendigt med kondomer, sagde Suzanne Bjerrehuus, der skimtes yderst til højre på pressemøde-billedet fra Louisiana.

FOTO: ALFA-PRESS

Sundhedsstyrelsen:

Skøn over antallet af HIV-smittede

Sundhedsstyrelsen skønner fortsat, at der er omkring 5.000 HIV-smittede i Danmark. I november 1990 har styrelsen redegjort nærmere for dette skøn.

Det anslås, at de 5.000 smittede er fordelt omtrent således:

ca. 3.500-4.000 skønnes smittet ved homoseksuel kontakt.

ca. 400-500 skønnes smittet ved stofmisbrug (fælles brug af narko-sprøjter).

ca. 90 skønnes smittet ved behandling med bløderpræparat.

ca. 20 skønnes smittet ved blodtransfusion.

ca. 500-650 skønnes smittet ved heteroseksuel kontakt.

Omkring 500-650 af de smittede skønnes at være kvinder. Disse er

overvejende smittet gennem stofmisbrug og ved seksuel kontakt med stofmisbrugere, biseksuelle mænd eller mænd, der har rejst i Afrika syd for Sahara.

Som det ses, udgør bøsser langt den største gruppe blandt de smittede - omkring tre fjerdedele. Mange rapporter tyder dog på, at bøssernes andel af de nye smittetilfælde er mindre end 3/4, og at kvindernes andel er vokset.

Det understreges, at alle de anførte skøn er behæftet med betydelig usikkerhed.

Sundhedsstyrelsen regner med, at mulighederne for at skabe et bedre overblik over smittens udbredelse vil blive forbedret den kommende tid. 1. august blev der såle-

des iværksat et nyt HIV-meldesystem, som indebærer, at Serum-instituttet får underretning, hvis en læge konstaterer HIV-antistoffer hos en patient. Serum-instituttet underrettes om patientens køn, alder, bopælsamt og mulig risikoadfærd, men oplysningerne vil i øvrigt være anonyme.

Hvis der etableres blindede anonyme undersøgelser, vil mulighederne for at vurdere smittespredningen yderligere blive forbedret. De blindede anonyme undersøgelser indebærer, at man søger at få indhentet anonyme blodprøver fra alle patienter af en bestemt type, f.eks. abortsøgende. Disse blodprøver undersøges for HIV-antistoffer.

Folketinget:

Fortsat nej til registrering

Et bredt flertal i folketetinget ønsker at fastholde den AIDS-politik, som blev vedtaget i 1987, og som folketetinget flere gange siden har bekræftet. Folketinget fastholder således principperne om ikke-diskrimination af HIV-smittede, mulighed for anonymitet, nej til registrering af HIV-smittede og åben og ærlig information.

Det fremgik, da folketetinget den 20. november diskuterede et forslag fra Kristeligt Folkeparti, som på flere punkter ville betyde en ændring af AIDS-politikken.

Kristeligt Folkeparti foreslår, at der ikke længere skal være anonymitet i forbindelse med en HIV-test. HIV-smittede skal således indberettes til et centralt register, som f.eks. en sygehuslæge skal kunne trække på, hvis han vil vide, om en patient er smittet. Desuden skal læger, der konstaterer HIV-smitte hos en patient, have pligt til at underrette evt. ægtefælle/partner.

Voldtægtsforbrydere skal kunne tvangs-testes, og hvis en person dømmes for at påføre andre HIV-smitte med vilje, skal strafammen forhøjes.

Endelig ønsker Kristeligt Folkeparti, at der nedsættes en AIDS-kommission, der skal vurdere AIDS-indsatsen og komme med forslag til en særlig AIDS-lov inden udgangen af 1991.

Sundhedsminister Ester Larsen afviste på regeringens vegne forslaget. Hun mente ikke, der er konstateret forhold, der kan begrunde en ændring af den linie i AIDS-politikken, som blev fastlagt i 1987.

Om de enkelte punkter i forslaget sagde Ester Larsen bl.a., at forslaget om at ophæve anonymiteten afgørende vil bryde med den hidtidige AIDS-politik.

- Et sådant register vil efter al sandsynlighed afholde mange fra at lade sig undersøge og dermed modvirke, at HIV-positive så tidligt som muligt bliver klar over, at de er smittebærere. Derved forhindres det, at de får grundig information om, hvordan de undgår at smitte andre, understregede sundhedsministeren.

Hvis en læge i dag konstaterer HIV-smitte hos en patient, er han omfattet af tavshedspligten, men lægelovent fastsætter også, at lægen

kan videregive oplysninger »...i berettiget varetagelse af åbenbar almen interesse eller af eget eller andres tarv«. Sundhedsministeren syntes ikke, man skulle fastsætte håndfaste regler om, hvordan den enkelte læge skal forholde sig i en konkret situation.

Hvis en person med vilje påfører andre HIV-smitte, er der allerede i dag adgang til at idømme meget strenge straffe. Derfor er der ingen grund til ændring på det punkt.

Det er også muligt i dag at tvangsteste en gerningsmand mistænkt for voldtægt, hvis spørgsmålet om smitte har betydning for skyldsspørgsmålet. Regeringen overvejer, om adgangen til at gennemføre HIV-test bør udvides til personer, der er dømt for voldtægt.

Ordførerne fra Socialdemokratiet, Det konservative Folkeparti, SF og Det radikale Venstre, afviste også Kristeligt Folkepartis forslag. Venstres ordfører havde mere sympati for forslaget, men kunne ikke tilslutte sig det i den foreliggende form. CD og Fremskridtspartiet så positivt på forslaget.

NYT I NOTER

USA: Storbyerne dominerer

AIDS-epidemien i USA er koncentreret om nogle få delstater og byer.

Af de ca. 140.000 AIDS-tilfælde, som var rapporteret i juli 1990, var to trediedele koncentreret om fem delstater, og næsten 40 pct. af alle AIDS-tilfælde blev fundet i fem

byer. 4 pct. af de amerikanske sygehuse tager sig af 32 pct. af alle AIDS-patienter. De værst ramte byer er New York, San Francisco og Los Angeles.

86 pct. af alle AIDS-tilfælde er fundet i byer med over 500.000 indbyggere.

For nogle byer er antallet af AIDS-syge en voldsom belastning. I byen New York alene skønnes der således at være ca. 10.000 hjemløse mennesker med AIDS.

Tendensen i USA går imidlertid i retning af, at de mindre byer er ved

at »komme med«. I 1989 steg antallet af nye AIDS-tilfælde udenfor storbyerne med 37 pct. I byer med over 500.000 indbyggere var stigningen kun 5 pct.

En lignende tendens ses i Danmark, hvor 71 pct. af alle AIDS-tilfælde er konstateret i Københavns og Frederiksberg kommuner og i Københavns amt. Men også i Danmark har HIV og AIDS efterhånden bredt sig til provinsen. Der er i dag AIDS-patienter i alle danske amter.

Behandling:

ddI på vej i Danmark

Lægemidlet ddI, som fremstilles af medicinalkoncernen Bristol-Meyers, synes nu at være ved at vinde indpas i behandlingen af danske AIDS-patienter.

ddI minder i kemisk sammensætning og virkemåde om Retrovir (også kaldet AZT), som nu har været anvendt i AIDS-behandlingen i tre år. Ligesom Retrovir kan ddI i nogen grad forhindre HIV i at »bygge sig ind« i menneskets cellekerner. ddI og Retrovir kan dermed bremse – men nok ikke helt forhindre – den videre udvikling af HIV-infektionen.

Bivirkningerne ved de to stoffer er imidlertid lidt forskellige. Den vigtigste bivirkning ved Retrovir er, at dette stof hæmmer produktionen af blodlegemer i knoglemarven. ddI kan derimod have bivirkninger i form af bugspytkirtelbetændelse eller neurologiske symptomer – som snurren i benene, dødhedsfølelser eller i værste fald lammelser.

Det er kun en del af patienterne, der får alvorlige bivirkninger af de to stoffer. Og nogle patienter, der ikke kan tåle Retrovir, kan i stedet tåle behandling med ddI.

Professor Finn Black, Marselisborg Hospital, oplyser, at man nu også i Danmark går i gang med at tilbyde ddI til AIDS-patienter og til svært syge HIV-patienter, som ikke kan tåle Retrovir.

I begyndelsen af 1991 ventes et stort anlagt ddI-forsøg at gå igang i de skandinaviske lande. Forsøget vil bl.a. omfatte de sygehusafdelinger i Danmark, der har AIDS-patienter. Man satser på at finde 700 AIDS-patienter, der vil indgå i et forsøg med tre grene:

- Den ene gren skal behandles med ddI.
- Den anden gren skal behandles med Retrovir.
- Den tredje gren skal skiftevis behandles med ddI og Retrovir.

Bagefter vil man søge at vur-

dere, hvilken gruppe, der har klaret sig bedst.

Finn Black siger, at der er mange flere lægemidler på vej på AIDS-området. Navnlig forventer han sig meget af de såkaldte proteasehæmmere, der angriber HIV på en lidt anden måde end Retrovir og ddI. Virus kan ikke danne ny virus uden protease, og proteasehæmmere har i laboratorieforsøg været i stand til at stoppe dannelsen af ny HIV. Der er imidlertid endnu en række uløste problemer, hvis man skal lave en brugbar medicin af proteasehæmmerne. For at op-

- Der er flere lægemidler på vej. Vi forventer os meget af de såkaldte proteasehæmmere, siger professor Finn Black, Marselisborg Hospital.

retholde en tilstrækkelig høj koncentration af stoffet i det menneskelige legeme, må man således hindre, at det nedbrydes for hurtigt. Men der arbejdes på højtryk for at løse disse problemer.

NYT I NOTER

Brasilien:
AIDS i Rio
og São Paulo

Også i Brasilien er AIDS-epidemien koncentreret om de store bysamfund – med mange turister. I juli 1990 var der anmeldt 11.897 AIDS-tilfælde i Brasilien, heraf 5.250 i São Paulo og 1.497 i Rio de Janeiro.

Det samlede antal HIV-smittede er ukendt. Det må også understreges, at tallene kun dækker de AIDS-tilfælde, som indberettes til myndighederne. Man må regne med, at mange AIDS-tilfælde aldrig bliver anmeldt – måske de fleste.

De AIDS-syge må overvejende satse på pleje i hjemmet. I São Paulo er der således kun 60 sygehussenge til AIDS-patienter.

Kenya:
Tvivl om
mirakelmedicin

Den internationale lægeverden har reageret med stor skepsis overfor meddelelser fra Kenya om, at det er lykkedes at fremstille en AIDS-vaccine, som har vist sig effektiv i forsøg med kenyanske HIV-smittede patienter. WHO har direkte advaret mod at fæste lid til de kenyanske resultater, før de er bekræftet gennem andre forsøg.

Den omdiskuterede medicin kaldes Kemron og er af typen lav-dosis -interferon. Det blev afprøvet på 204 HIV-smittede i Nairobi. I følge de kenyanske læger fik de fleste forsøgspersoner et forbedret immunforsvar, de fleste »opportunistiske infektioner« forsvandt, og hos 18 patienter forsvandt spor af HIV-antistoffer.

Det har i debatten været mere end antydnet, at resultaterne er præget af fusk eller korrupsion.

NØRRE ALLE 49
2200 KØBENHAVN N

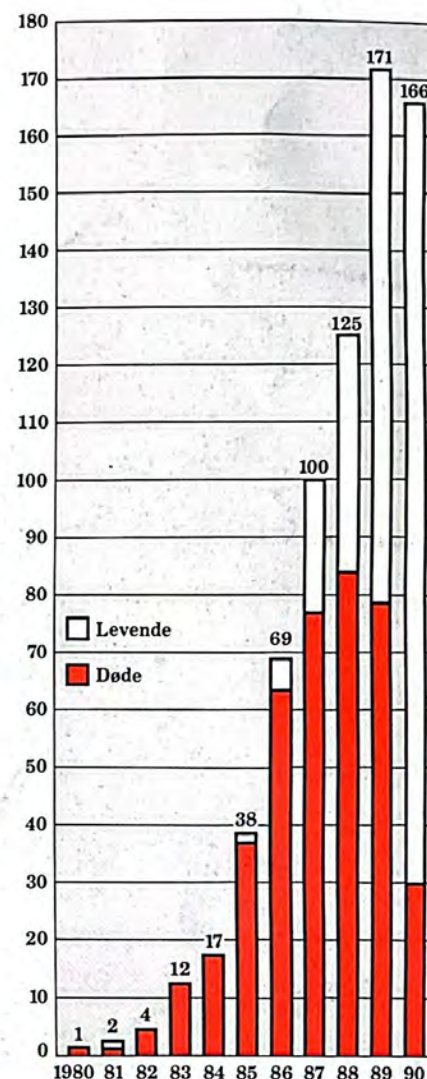
Aktuelle tal

Europa-tal

	AIDS-tilfælde pr. 30.06.90 el. 30.09.90	Antal pr. mill. indbyggere 30.06.90
Belgien	764	73,2
Bulgarien	7	0,8
Danmark	663	121,2
Finland	62	12,4
Frankrig	9.718	173,2
Grækenland	347	34,7
Holland	1.443	88,1
Island	14	28,0
Irland	161	43,4
Italien	6.701	116,3
Jugoslavien	147	5,7
Norge	176	38,1
Polen	43	1,0
Portugal	481	43,8
Rumænien	999	31,9
Sovjet	40	0,1
Spanien	6.210	158,4
Sverige	443	52,1
Schweiz	1.462	205,2
Storbritan.	3.798	59,9
Tjekkoslav.	23	1,5
Ungarn	42	3,5
Vesttyskland	5.266	80,0
Østrig	450	59,2
Østtyskland	22	1,3

Anmeldte AIDS-tilfælde
i Danmark pr. 30.11 1990

Smittet ved	Mænd	Kvinder
Homoseksuel kontakt	538	0
Intravenøst stofmisbrug	20	10
Homoseksuel kontakt og in- travenøst stof- misbrug	8	0
Behandling af blødersygdom	17	0
Blodtransfusion	4	9
Heteroseksuel kontakt	40	19
Fødsel eller graviditet	5	4
Ukendt smitte- måde	29	2
I alt	661	44

AIDS-Nyt udgives af Sundhedsstyrelsen.

Redaktion: Niels Peter Rothgardt (ansv.), Bjørn Knudsen og Henning Jørgensen, AIDS-sekretariatet, journalist Niels Glavind, Bureau 2000 og journalist Jens-Emil Nielsen, Komiteen for Sundhedsoplysning.

Rådgivende redaktionspanel: Læge Jan Gerstoft, Rigshospitalets Epidemifdeling, AIDS-rådgiver Kirsten Madsen, AIDS-linien, AIDS-konsulent Bente Simon, Roskilde amt, læge Else Smith, Statens Seruminstitut og konsulent Jacob Øhlenschläger, Kriminalforsorgen.

Grafisk tilrettelæggelse:
Freddy Pedersen.

Oplag: 21.000 eks.

ISSN 0902-5375

En årgang af AIDS-nyt er på mindst 10 numre af normalt 12 sider. Et årsabonnement tegnes ved at sende 40 kr. til Avispostkontoret, 1535 København V på Gironr. 8 63 79 97.

Adresseændring sker ved henvendelse til posthuset.

Forsidefoto fra høring om »Kvindelig og HIV: ALFA

Nærmere oplysning om AIDS fås hos:
AIDS-Linien, Tlf.: 33 91 11 19

(alle dage 9-23)

AIDS-Info-Fyn, Tlf.: 65 91 11 19

(alle dage 8-24)

AIDS-Info-Århus, Tlf.: 86 13 65 13

(alle dage 19-23)

Grønlandsproget AIDS-linie:

Tlf.: 33 91 47 43

Sundhedsstyrelsens skriftlige AIDS-materiale forhandles af Statens Informationstjeneste, Bredgade 20, 1260 København K

Køb af matr.: Tlf.: 33 92 92 28

Ekspedition af gratis materialer:
Tlf.: 33 92 92 06